

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเผชิญ
ความเครียด กับความเครียดในบทบาทของหัวหน้าผู้ป่วย
โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข

นาง ธารกมล อนุสิทธิ์ศุภการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2540
ISBN 974-638-125-3
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, SOCIAL SUPPORT,
AND COPING BEHAVIORS WITH ROLE STRESS OF HEAD NURSES,
REGIONAL HOSPITALS, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Mrs. Thankamon Anusitsupakarn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing
Administration Program in Nursing Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-638-125-3

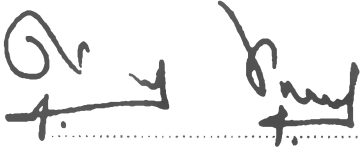
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กับความเครียดในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ กระทรวงสาธารณสุข

โดย นางธารกมล อนุสิทธิ์ศุภการ

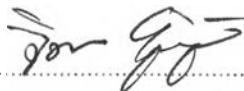
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล

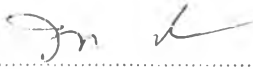
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสฤณี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสฤณี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ ศลโกสุม)

3970692436 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION
KEY WORD: ROLE STRESS / SOCIAL SUPPORT / COPING BEHAVIORS

THANKAMON ANUSITSUPAKARN : RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, SOCIAL SUPPORT, AND COPING BEHAVIORS WITH ROLE STRESS OF HEAD NURSES, REGIONAL HOSPITALS, MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PUANGTIP CHIPHIBALSARISDI, Ph.D
140 pp. ISBN 974-638-125-3.

The purposes of the study were to study the role stress and coping behaviors of head nurses, Regional Hospitals, Ministry of Public Health, and find the relationships between personal factors, social support and coping behaviors with role stress of head nurses. The subjects consisted of 285 head nurses selected by simple random sampling technique. The questionnaires were used to collect the data.

The following were major finding of the study :

1. Role stress of head nurses in all aspects and in the two aspects, namely, role ambiguity and role incongruity were in the low level, while the other two aspects, role overload and role conflict were in the middle level.
2. Coping behaviors of head nurses in confrontive aspect was in the high level. However, the coping behavior in palliative aspect was in the middle level and the emotive aspect was in the low level.
3. There were significant relationship between experiences and role stress of head nurses at the .05 statistical level. Contrary, there were no statistically significant relationship between age, income and role stress.
4. Social support from peers and friends were significantly and negatively related to role stress of head nurses at the .05 statistical level. However, there was no statistically significant relationship between social support from supervisors, parents and role stress.
5. Coping behaviors in each aspect, namely, emotive and palliative were significantly and positively related to role stress of head nurses at the .05 statistical level. Contrary, there was no statistically significant relationship between coping behavior in the aspect of confrontive and role stress.

ภาควิชา.....พยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา.....การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา.....2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*Thankamon Anusitsupakarn*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*Puangtip Chiphibalsarisdi*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุฤษดี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือและให้กำลังใจอย่างดี ยิ่งแก่ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุนันท์ ศลโกสุม ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัยและการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่านที่กรุณาแนะนำเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์ ทั้ง 12 แห่ง และหัวหน้าหอผู้ป่วยผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน รวมถึงบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทุนบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้ และเพื่อนๆ นิสิตที่คอยเป็นกำลังใจให้ด้วยดีตลอดมา

ท้ายนี้ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความห่วงใย กำลังใจและความเอื้ออาทรที่ได้รับจากสมาชิกในครอบครัวของผู้วิจัยทุกท่าน

ธารมกล อนุสิทธิ์ศุภการ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	7
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบทบาท.....	11
2.2 บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	14
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเครียด.....	23
2.4 ความเครียดในบทบาท.....	24
2.5 พฤติกรรมการเผชิญความเครียด.....	34
2.6 การสนับสนุนทางสังคม.....	42
2.7 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กับความเครียดในบทบาท.....	45
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	58
วิธีดำเนินการวิจัย.....	58
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	58
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
3.3 การสร้างและลักษณะของเครื่องมือ.....	60
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	71
4.2 ผลการวิเคราะห์การสนับสนุนทางสังคม พฤติกรรมการเผชิญความเครียด และความเครียดในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	74
4.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคล การสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กับความเครียดในบทบาทของ หัวหน้าหอผู้ป่วย.....	85
5	98
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	98
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	98
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	101
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	113
รายการอ้างอิง.....	115
ภาคผนวก.....	122
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	123
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	124
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130
ประวัติผู้วิจัย.....	143

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	59
2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมจากผู้บังคับบัญชา จากผู้ร่วมงาน จากเพื่อน จากครอบครัว.....	61
3 แบบสอบถามความเครียดในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	63
4 แบบสอบถามพฤติกรรมความเครียดของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	65
5 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย.....	67
6 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามอายุ สถานภาพสมรส ระยะเวลาปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	71
7 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามวุฒิการศึกษา รายได้ของหัวหน้าหอผู้ป่วย แผนกที่ปฏิบัติงาน.....	72
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการสนับสนุนทางสังคม จากผู้บังคับบัญชา จากผู้ร่วมงาน จากเพื่อน จากครอบครัวของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้าน.....	74
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมและรายด้าน และร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับความเครียดทั้งโดยรวมและรายด้าน.....	75
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านความคาดหวังในบทบาทมากเกินไป.....	76
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านความคลุมเครือในบทบาท.....	78
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านความขัดแย้งในบทบาท.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
13	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านความไม่เหมาะสมในบทบาท.....	82
14	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนพฤติกรรมการเผชิญความเครียด ของหัวหน้าหอผู้ป่วย และจำนวนร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามระดับ พฤติกรรมการเผชิญความเครียด.....	84
15	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในบทบาทโดยรวม ของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	86
16	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในบทบาท ด้านความคาดหวังในบทบาทมากเกินไปของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	88
17	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในบทบาท ด้านความคลุมเครือในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	90
18	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในบทบาท ด้านความขัดแย้งในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	92
19	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับความเครียดในบทบาท ด้านความไม่เหมาะสมในบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	94
20	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคม และพฤติกรรมการเผชิญความเครียด กับความเครียดในบทบาท ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยรวมและรายด้าน.....	96